

Samráðsgátt stjórnvalda
Félags- og húsnæðismálaráðuneytið
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 15. ágúst 2025
Tilvísun: M20250-0251

Efni: Umsögn Alþýðusambands Íslands um áform um hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris, mál nr. S-119/2025

Félags- og húsnæðismálaráðherra kynnti í samráðsgátt áform um hækkun frítekjumarks ellilífeyris almannatrygginga. ASÍ tekur undir markmið um að grípa til aðgerða til að uppræta fátækt og lyfta greiðslum almannatrygginga til tekjulægri ellilífeyrisþega en setur fyrirvara við hvort sú leið sem kynnt er í áformunum með hækkun á almennu frítekjumarki ellilífeyris sé heppilegasta leiðin að því marki. Hækkun frítekjumarks bætir ekki sérstaklega hag tekjulágra ellilífeyrisþegar þar sem hækkað frítekjumark nær til allra ellilífeyrisþega tryggingastofnunar með aðrar tekjur. Auk þess skilar hækkun frítekjumarks engu til tekjulægsta hópsins, þeirra sem eingöngu hafa tekjur gegnum lífeyri Tryggingastofnunar. Árangursríkari leið væri hækkun ellilífeyris samhliða breytingum á samspili ellilífeyris almannatrygginga og annarra tekna.

Fram kemur í áformaskjali að mat á kostnaði við hækkun frítekjumarks er áætlaður 5,6 ma. kr. Áform um hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris er rétt að setja í samhengi við önnur óleyst og ófjármögnuð i verkefni í lífeyriskerfinu. Víxlverkun örorkulífeyris almannatrygginga og lífeyrissjóða hefst að nýju 1. september 2025 með tilheyrandi óhagræði og óvissu fyrir örorkulífeyrisþega. Gera má ráð fyrir að það hækki greiðslur almannatrygginga umfram það sem lagt var upp með í nýju kerfi af bæði núverandi ríkisstjórn og þeirri síðustu og auki útgjöldum ríkissjóðs um 2 milljarða króna á ári umfram núverandi áætlun. ASÍ lagði endurtekið áherslu á að finna lausn á samspilinu áður en til upptöku nýs örorkulífeyriskerfis kæmi s.s. í umsögn við frumvarp fjármálaráðherra varðandi lausn á málinu.¹

Þá hefur ASÍ ítrekað kallað eftir því að fallið verði frá einhliða riftun samkomulags stjórnvalda við aðila vinnumarkaðar með niðurfellingu framlags stjórnvalda til jöfnun á örorkubyrði.² Niðurfelling framlagsins kemur niður á lífeyrissparnaði verka- og láglaunafólks í lífeyrissjóðum þar sem örorka er tíðust. Framlagsins nýtist þannig tekjulægri hópum lífeyrisþegum. Framlagið var árið 2024 7,1 milljarður króna og verður ekkert á næsta ári án breytinga á lögum.

¹ [Umsögn Alþýðusambands Íslands um frumvarp til laga um breytingar á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 \(víxlverkun örorkulífeyrisgreiðslna\).](#)

² [Umsögn um tillögur til þingsályktunar um fjármálaáætlun og fjármálastefnu](#) til dæmis auk umsagnar í næstu neðanmálsgrein á undan.

Alþýðusamband Íslands

Á síðasta þingi lagði ráðherra fram frumvarp varðandi vísitölutengingar almannatrygginga. Í áformum er ekki komið inná hvernig þær hugmyndir spila saman við áform sem hér eru til umsagnar þó myndu tengjast.

ASÍ setur telur áform ekki markvissa leið í að uppræta fátækt og lyfta tekjum tekjulægri lífeyrisþega. Þá setur ASÍ fyrirvara við forgangsroðun sem birtist með áformum í samhengi við brýn fyrirbyggjandi úrlausnarefni.

Virðingarfyllst,
f.h. Alþýðusambands Íslands

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Þórir Gunnarsson', is written over a faint, light-colored rectangular stamp or watermark.

Þórir Gunnarsson
Hagfræðingur